

מחיר החפץ כאשר אין בדעתו לקנותו. ודברים אלו יש בהם גם משום איסור אונאת דברים".

מז. וכן אם היה חייב לחבירו ממון, אל יאמר לו "לך ושוב ומחר אתן" אם יודע שמחר לא יוכל ליתן¹²³⁴⁵⁶⁷ טו. אולם אם ע"י אמירתו באמת ישתדל ליתן או אם אומר "אשתדל" יתכן שמותר.

יז. אין חילוק אם הוא משקר לאיש או לאשה, לגדול או לקטן ואפילו לגוי הכל אסור מכיון שיוצא השקר המטעה את הבריות ע"י מעשיו או מפה קודש של ישראל^{האוצר החכמה} טז.

יח. עוד אמרו חז"ל (מכות דכ"ג ע"א) שזה האיסור כולל את המספר לשה"ר, המקבלו והמעיד עדות שקר". וכן אנו מוזהרים בזה להתרחק מן האפיקורסות והמינות בנוסף על הלאווין המפורשים בענין".

שהיש"ש החמיר ביותר בב"ק פ"ד סי' ט' ע' לקמן בפ"ד ס"ג).

ובשו"ת הרא"ש כלל ט' סק"ב חשש ביותר בגוים, משום חילול ה' אם יתגלה הקנוניא ע"ש. ובארחות חיים סי' ק"ל כתב אל תוציא מפיו דבר שקר וכזב, ונאמן לכל אדם אפילו לנכרי.

ובשבת דקכ"ט ע"א בשמואל ואבלט היה טעם לשקר שלא רצה לגלות את דבר החכמה להגוי.

והחוט המשולש בסי' ט"ו מריו"ט ליפמן והתפארת ליעקב בחולין דצ"ד אסרו לשקר לגוי וע' יש"ש חולין פ"ז סי' י"ט וסי' כ' שג"כ אסר לשקר לגוי.

וע' מש"כ בפ"ד מס"נ עד סנ"ד שישנם אופנים שמותר לשקר לגוי אע"פ שאסור אז לשקר לישראל. ורבינו יונה בשע"ת ש"ג סי' קפ"ד למד איסור גניבת דעת משום שקר והרי נאסר לגוי ועכ"פ מדרבנן.

יז. החינוך מצוה ע"ד וסה"מ של רמב"ם ל"ת רפ"א מהמכילתא (וע' ראשית חכמה שעה"ק פי"ג, והגרי"פ ז"ל כתב על לשה"ר דאסמכתא ניהור).

יח. ברכות די"ג ע"ב לא תתורו ושבת דקמ"ט ע"א אל תפנו אל האלילים וע' ברמב"ם פ"ב מהלכות ע"ז.

יד. כ"מ דנ"ח ע"ב ונפסק בשו"ע חו"מ סי' רכ"ח ס"ד.

ובמשפטי השלום הרחבנו על זה בפ"ז מס"ז ואילך ע"ש.

טו. ע' חפץ חיים בשפת תמים פ"ו. שקר לקטן טז. וביותר יש לזהר בגדול המשקר לקטנים מהמשקר לגדולים משום שירדו חז"ל לסוף דעת בני אדם והעלו שקטן ששיקרו לו ילמד לשקר וכדמבואר בש"ס בסוכה דמ"ו ע"ב.

שקר לגוי ולכאורה אין היתר לשקר לגוי כיון שהישראל מוזהר לא להוציא שקר מפיו לא שנא לגוי או לישראל. ועוד אפילו לדעת המתירים בגזל עכו"ם או בטעותו בב"ק דקי"ג ע"ב הא בגניבת דעתו אסור בחולין דצ"ד ע"א ויל"ע.

ובס"ח אות תכ"ו ובפה"מ להרמב"ם בכלים פ"ב מ"ז איתא שגם לגוי אסור לשקר ע"ש וע' בתנא דבי אליהו רבה פכ"ח.

וע' באר הגולה בחו"מ סי' שפ"ח שהיו נוהגים להחמיר ביותר על העושים שקר ועולה לאומות ע"ש.

ועוד לכאורה א"צ ראייה שבכל המקורות להתיר שקר משום שלום או צניעות ועונה ולמנוע עבירות ולקיים מצות לא מצינו היתר לשקר לגוי מפני שהוא גוי. וומצינו